

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ترتیب چاپ ۲۱
شماره چاپ سابقه
شماره دفتر ثبت ۱۹

دوره ششم - سال اول

۱۳۷۹ - ۱۳۸۰

تاریخ چاپ ۱۳۷۹/۴/۷

لایحه

لایحه حمایت از حقوق مصرف کنندگان

این لایحه براساس ماده (۱۴۱) آئین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و تقاضای مورخ ۱۳۷۹/۳/۳۰ دولت در دستور کار مجلس قرار گرفت

اقتصادی

کمیسیونهای ارجاعی

امنیت ملی و سیاست خارجی - برنامه بودجه و محاسبات - بهداشت و درمان -
فرهنگی - قضائی و حقوقی

اداره کل قوانین

بسمه تعالی

شماره ۴۷۳۲

تاریخ ۱۳۷۲/۳/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی
حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای ناطق نوری

لایحه حمایت از حقوق مصرف کنندگان که بنا به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه در جلسه مورخ ۱۳۷۲/۲/۸ هیأت وزیران به تصویب رسیده است، جهت طی تشریفات قانونی به پیوست تقدیم می شود.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس جمهور

به منظور تأمین حمایت دولت از حقوق مصرف کنندگان و تضمین اجرای مقررات استاندارد، ترویج روش درست عرضه و استفاده از کالا و به کارگیری نتایج خدمات و همچنین برای مقابله با اخلاف در عرضه کالا و خدمات، پیشگیری از احتکار، افزایش قیمتها و اضرار به غیر کاهش خطرات جنبی ناشی از استعمال نادرست کالاها و خدمات، تعیین ضوابط قانونی حاکم بر تولید، توزیع، فروش و مصرف و برقراری نظام مناسب تحقیق و تعیین مراجع رسیدگی به تخلفات ناشی از جریان ناصحیح عرضه کالاها و خدمات و پیش بینی راههای مناسب جبران خسارات وارده بر مصرف کنندگان، لایحه زیر

جهت طی تشریفات قانونی تقدیم می شود.

لایحه حمایت از حقوق مصرف کنندگان

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - از نظر این قانون "مصرف کننده" هر شخص حقیقی یا حقوقی است که کالایی را برای رفع نیاز خود و یا اشخاص تحت تکفل یا تحت اداره خود می خرد، تهیه می کند یا از آن استفاده می کند و یا خدمتی را به این منظور مورد استفاده قرار می دهد.

ماده ۲ - "عرضه کنندگان کالا و خدمات" مندرج در این قانون به کلیه سازندگان، تولیدکنندگان، واردکنندگان، توزیع کنندگان، واسطه ها و فروشندگان کالاها و عرضه کنندگان خدمات حرفه ای، اطلاق می شود.

فصل دوم - حق بدست آوردن کالاها و خدمات صحیح و سالم

ماده ۳ - عرضه کنندگان کالا و خدمات ضامن صحت و سلامت کالا و خدمات مطابق با مشخصات اعلام شده استانداردهای تدوین شده و ضوابط اعلام شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دستگاههای ذیربط بوده و باید کلیه خسارات ناشی از عیوب کالا و خدمت را جبران نمایند.

تبصره - منظور از عیب در این قانون نقص یا تغییر حالتی است که مصرف کننده از آن آگاه نباشد و در مدارک فروش یا برچسب کالا و قرارداد منعقدہ ثبت نشده و به اطلاع

مصرف کننده نرسیده و یا کالا و خدمت عرضه شده با مشخصات اعلام شده آن مطابقت نداشته باشد.

ماده ۴ - در مورد آن دسته از کالاهائی که دارای استاندارد اجباری بوده و یا طبق مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تولید یا عرضه آنها مستلزم اخذ پروانه میباشد کلیه عرضه کنندگان مکلف به اجرای ضوابط موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده و متخلفین طبق قوانین مربوط مجازات خواهند شد.

ماده ۵ - کلیه عرضه کنندگان وسایل نقلیه، وسایل خانگی، ماشین آلات، تاسیسات صنعتی و کالاهای مصرفی با دوام مکلفند ورقه تضمین نامه را که در بردارنده مدت و نوع تضمین اینگونه کالاها می باشند همراه صورت حساب فروش ارائه نمایند.

تبصره ۱ - عرضه کنندگان خدمات مکلفند تضمین خدمت ارائه شده را در صورت حساب مربوط قید کنند درج تاریخ ارائه خدمت و نوع و مدت تضمین الزامی است.

تبصره ۲ - کلیه تولیدکنندگان داخلی و واردکنندگان کالاهای موضوع این ماده مکلفند لوازم بدکی اینگونه کالاها را برای مدت زمان متعارف عمر کالا تامین نمایند.

تبصره ۳ - شرط عدم مسوولیت تضمین یا تحصیل براثت از ضمان (گارانتی) توسط عرضه کنندگان باطل و بلااثر میباشد.

فصل سوم - حق برخورداری از اطلاعات لازم

ماده ۶ - کلیه عرضه کنندگان کالاها و خدمات مکلفند حسب مورد اطلاعات متعارف به نوع کیفیت، کمیت، طرز استفاده و راهنمایی مصرف کالا، بهای فروش، زمان

فروش و امثال آنرا در اختیار مصرف‌کنندگان قرار دهند.

نوع اطلاعات و نحوه اعلام آن متناسب با نوع فعالیت واحدهای تولیدی، تجاری و خدماتی ضمن آیین‌نامه‌ای توسط وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب هیات دولت خواهد رسید.

تبصره - آیین‌نامه مربوط به ارقام دارویی و واحدهای خدماتی، اعم از تشخیصی و درمانی توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیات دولت خواهد رسید.

ماده ۷- عرضه‌کننده کالا یا خدمت مکلف است صورت حساب فروش کالا یا عرضه خدمت را به مصرف‌کننده تسلیم نماید. این صورت حساب باید متضمن تاریخ و مبلغ دریافتی، نوع کار و مشخصات دقیق و مقدار کالا یا خدمت انجام شده باشد.

تبصره - مواردی که تسلیم صورت حساب موضوع این ماده به دلیل نوع کالا یا خدمت امکان پذیر نیست و یا ضرورت ندارد توسط وزارت بازرگانی تعیین خواهد شد.

فصل چهارم - پنهان کردن یا عدم دست یابی به کالا

ماده ۸- کلیه عرضه‌کنندگان اعم از عمده فروش و خرده فروش مکلفند نمونه کالای موجود در انبار خود را جهت فروش در معرض دید مصرف‌کنندگان قرار دهند در غیر این صورت بعنوان اختفا تلقی می‌شود.

تبصره ۱ - در مورد کالاهایی که به دلیل حجم و اندازه امکان نمایش آنها در فروشگاه وجود ندارد از طریق اعلان نام یا عکس یا مشخصات آنها با قید عبارت «موجود برای فروش» به اطلاع مصرف‌کنندگان برسانند.

تبصره ۲ - انبار به محلی اطلاق می شود که موجودی اضافه بر مقدار عرضه شده در آن نگهداری می شود، اعم از مسقف، روباز، عمومی و یا خصوصی.

ماده ۹ - نگهداری کالاهای حساس و ضروری و مواد غذایی مورد نیاز مردم که فهرست آنها به تصویب شورای اقتصاد می رسد، بصورت عمده با تشخیص مرجع ذیصلاح و امتناع از عرضه آن به قصد گرانفروشی یا اضرار به جامعه پس از اعلام ضرورت توسط وزارت بازرگانی احتکار تلقی می شود.

تبصره - نگهداری کالا در انبار یا سردخانه بمنظور ذخیره سازی با کسب موافقت وزارت بازرگانی مشمول این ماده نمی شود.

فصل پنجم - حق برخورداری از حمایت دولت

ماده ۱۰ - هرگونه تبانی عرضه کنندگان کالاها به قصد کاهش عرضه یا پائین آوردن کیفیت کالاها و خدمات به منظور تحمیل قیمت نامناسب به مصرف کنندگان با تشخیص مراجع ذیربط ممنوع است.

ماده ۱۱ - هر نوع تبلیغات خلاف واقع و ارائه اطلاعات نادرست درباره کالاها و خدمات ممنوع است.

تبصره - آیین نامه اجرائی این ماده توسط وزارت بازرگانی با نظر خواهی از دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیات دولت خواهد رسید.

فصل ششم - مرجع تحقیق و رسیدگی و ضمانت‌های اجرا

ماده ۱۲- قوه قضائیه مکلف است در تهران و شهرستانها یک یا چند شعبه از شعب تحقیق و دادگاههای خاص را برای رسیدگی به جرائم و تخلفات مندرج در این قانون و سایر قوانین و همچنین دعاوی مطالبه خسارت و مقرراتیکه موضوع آنها بطور صریح یا ضمنی حمایت از حقوق مصرف‌کننده است اختصاص دهد.

ماده ۱۳- بمنظور هماهنگی و نظارت بر حسن اجرای این قانون و حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان ستادی با مسوولیت وزیر بازرگانی و عضویت وزیر کشور، رئیس سازمان برنامه و بودجه، نماینده قوه قضائیه در وزارت بازرگانی تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱- کلیه اعضا ستاد مذکور موظف هستند نیروهای موردنیاز بازرسی و ناظران اجرای این قانون را از محل ماموریت دولتی نیروهای انتظامی و مجامع امور صنفی تامین و به وزارت بازرگانی معرفی نمایند.

تبصره ۲- نیروهای بازرسی با صدور حکم توسط وزارت بازرگانی بعنوان ضابطین اجرائی این قانون محسوب می‌شوند.

تبصره ۳- اعتبار مورد نیاز اجرای این قانون با تصویب ستاد مذکور تعیین و توسط سازمان برنامه و بودجه در ردیف اعتبارات بودجه سالیانه وزارت بازرگانی تامین می‌گردد.

ماده ۱۴- نمایندگان عمده و مجاز شرکتهای خارجی یا واردکننده ایرانی دارای تمام مسوولیتهای جزائی و مدنی می‌باشند که در این قانون و سایر قوانین برای عرضه‌کنندگان کالاها و خدمات پیش‌بینی شده است و دعاوی مربوطه علیه آنها اقامه خواهد شد.

ماده ۱۵- کلیه عرضه‌کنندگان کالا و خدمات بهداشتی و درمانی از نظر ضوابط، مسوولیتها، وظایف و جرائم مربوطه مشمول قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و

درمانی که به تصویب مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام اسلامی رسیده است، می‌باشند.

ماده ۱۶- در کلیه مواردی که بموجب این قانون یا سایر قوانین یا آیین‌نامه‌هایی که موضوع آنها بطور صریح یا ضمنی حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان است، مسوولیت متوجه اشخاص حقوقی می‌باشد، مدیر عامل یا مدیر مسوول و در مورد شرکتهای خارجی مقیم ایران نماینده عمده یا مدیر مسوول یا متخلف مباشر، به تعزیرات غیرمالی قانون مربوطه و شرکت یا نمایندگی به تعزیرات مالی این قانون محکوم خواهند شد.

تبصره - احکام این ماده در مورد مدیران دولتی و واحدهای دولتی جاری می‌باشد. ماده ۱۷- در دعوی مطالبه خسارت، زیان دیده فقط باید ثابت کند به اوزیان وارد شده و زیان بطور متعارف ناشی از عیب کالا یا خدمت بوده است.

ماده ۱۸ - کلیه تخلفات موضوع این قانون به استثنای دعوی مطالبه خسارت از جرائم عمومی به‌شمار می‌روند.

ماده ۱۹ - اعمال تعزیرهای مذکور در ماده (۲۱) مانع استماع دعوی مطالبه خسارت زیان دیده نیست. در کلیه مواردی که تخلف موجب خسارت می‌شود یا تقصیر عرضه‌کنندگان کالاها و خدمات مفروض دانسته شده است زیان دیده می‌تواند در ضمن شکایت یا حداکثر تا پایان اولین جلسه دادگاه دعوی مطالبه خسارت مادی و معنوی را اقامه نماید و ادگاههای موضوع این قانون می‌توانند به دعوی حقوقی و کیفری رسیدگی کنند.

ماده ۲۰- در مواردی که کالا یا خدمتی بطور منظم و باقیمت متعارف عرضه نشود و یا به جهت مصالح عمومی لازم باشد که کالا یا خدمتی ارزانتر از قیمت تمام شده عرضه شود، دولت می‌تواند نسبت به قیمت‌گذاری کالا یا خدمت مورد نظر اقدام و در اجرای آن

نظارت نماید.

ماده ۲۱- متخلفان از احکام مواد این قانون در هر بار با توجه به نوع تخلف به ترتیب زیر تعزیر میشوند:

نوع تعزیرات در سطح واحدهای تولیدی، تجاری و عمده فروشی	نوع تعزیرات در سطح خرده فروشی	ماده = مواد
مرتبۀ اول: جریمه نقدی از یک میلیون تا ده میلیون ریال.	مرتبۀ اول: اخطار کتبی و درج در پرونده. مرتبۀ دوم: جریمه از ۱۰۰۰۰۰ تا یک میلیون ریال و نصب پارچه بعنوان واحد متخلف.	مواد ۵-۶-۷- ۸-۱۱
مرتبۀ دوم: جریمه نقدی از ده میلیون تا پنجاه میلیون ریال.	مرتبۀ سوم: تعطیل موقت یا دائم (لغو پروانه)	
مرتبۀ سوم: تعطیل دائم یا موقت واحدهای تجاری و عمده فروشی و انفصال دائم یا موقت مدیران دولتی		
مرتبۀ اول: عرضه کالا به نرخ متعارف و بین ۲۰	(ندارد) -	ماده ۹

تا ۱۰۰٪ ارزش کالا

بعنوان جریمه نقدی

مرتبه دوم: عرضه کالا

به نرخ متعارف و بین

۲ تا ۳ برابر ارزش

کالا بعنوان جریمه نقدی

و تعطیل موقت یا دائم

واحدهای عمده فروشی و

انفصال دائم یا موقت

مدیران دولتی.

مرتبه اول: جبران خسارت

و جریمه معادل مبلغ

گرانفروشی.

مرتبه دوم: جبران خسارت

و جریمه از ۲ تا ۵ برابر

مبلغ گرانفروشی - تعطیل

موقت یا دائم واحدهای

تجاری و عمده فروشی و

انفصال دائم یا موقت

مدیران دولتی.

مرتبه اول: جبران خسارت

و جریمه معادل مبلغ

گرانفروشی.

مرتبه دوم: جبران خسارت

و جریمه از ۲ تا ۵ برابر

میزان گرانفروشی و نصب

پارچه بعنوان منخلف.

مرتبه سوم: تعطیل موقت یا

نصب پارچه و یا تعطیل دائم

(لغو پروانه)

ماده ۲۰

ماده ۲۲ - آئین نامه های این قانون حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ قانون توسط وزارت بازرگانی، و دادگستری با نظر خواهی از سازمان برنامه و بودجه، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاههای ذیربط حسب مورد تهیه و به تصویب هیات دولت خواهد رسید.

ماده ۲۳ - وزارتخانه های بازرگانی و دادگستری مسوول اجرای این قانون هستند.
تبصره - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز در مواد مربوطه مسوول اجرای قانون خواهد بود.ع